

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravilstvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 290.

V Ljubljani, v torek 18. decembra 1888.

Letnik XVI.

Državni zbor.

Z Dunaja, 17. decembra.

Prememba državno-zbornega volilnega reda za Koroško.

Slovenski poslanci dr. Ferjančič, Klun in Šuklje so danes s svojimi tovariši zbornici izročili samostalen predlog, ki so ga podpisali tudi mnogi poslanci češki in ki je silne važnosti za slovenske prebivalce na Koroškem. V tem predlogu zahtevajo, naj se premeni dodatek k državno-zbornemu volilnemu redu na Koroškem v točki d), ki določuje volilne okraje kmetskih občin in sicer št. 1., 3. in 4. Načrt dotičnega zakona se glasi:

„S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Določbe gledé volitve v kmetskih občinah, ki se nahajajo v dodatku k državno-zbornemu volilnemu redu pod črko d) in sicer sodnijski okraji pod številkami 1., 3. in 4. na Koroškem se v sedanjih obliki razveljavijo in naj se glasé:

1. Sodnijski okraji Celovec z volilnim krajem v Celovcu; Velikovec, Kaplja, Pliberk, Dobrlaves z volilnim krajem v Velikovecu volijo enega poslanca.

2. Sodnijski okraji Beljak, Rožek, Podkloster, Terbiž z volilnim okrajem v Beljaku; Borovlje z volilnim okrajem v Borovljah; Št. Mohor z volilnim okrajem v Št. Mohoru volijo enega poslanca.

3. Sodnijski okraji Špital, Sovodje, Milstat, Grifenburg, Gorenja Bela, Koti (Winklern), Paterlion z volilnim okrajem v Špitalu; Koče z volilnim okrajem v Kočah; Trg (Feldkirchen) z volilnim okrajem v Trgu (Feldkirchenu) volijo enega poslanca.

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavo pri razpisu prvih splošnih novih volitev za državni zbor.

Člen III.

Ministru notranjih zadev je zaukazana izvršitev tega zakona.“

V formalnem oziru predlagatelji priporočajo, da se ta zakon volilnemu odboru izroči v pretres in poročanje.

Predno so naši poslanci storili ta za koroške Slovence in tamošnje konservativne Nemce tolikanj važen korak, predložili so načrt sedemnajstorič, ki mu je pritrdila in dovolila ga izročiti. To je tem večjega pomena, ker se smemo vsled te pritrditve nadejati, da bodo predloženemu načrtu pritrdili vsi desniški klubi, ako ga sprejme volilni odbor in zbornici priporočajo v odobrenje. Na dnevni red pride v prvem branji najbrže ob enem z enakim predlogom moravskega poslanca Fanderlika.

Med nemškimi liberalci bo gotovo nastal vsled tega predloga hud ropot in našim poslancem bodo zlasti oponašali, zakaj se vtikajo v razmere drugih dežel, ki imajo svoje lastne poslance v državnem zboru. Toda vsak državni poslanec je izbran za celo državo in smé predloge staviti, ki zadevajo to ali ono deželo. Ako bi veljalo načelo, da smejo le poslanci dotične dežele govoriti in razsojevati o zadevah svoje dežele, bil bi državni zbor odveč in naj bi deželni zbori reševali vse deželne zadeve sami.

Korak naših poslancev se pa ne dá opravičevati samo po splošnih pravicah, ki jih kot državni poslanci imajo, ampak je tudi sam po sebi tako pravičen, da mu morejo nasprotovati le ljudje, ki nimajo prav nobenega čuta za pravico in resnico.

Po zadnjem ljudskem številenju je na Koroškem 344.064 domačih prebivalcev, med njimi 241.585 Nemcev, 102.252 Slovencev in 227 drugih rojakov. Slovencev je torej skoraj tretjina celega prebivalstva, pa vendar dozda med deveterimi poslanci, ki jih Koroška pošilja v državni zbor, nimajo ne enega moža, ki bi se le količkaj potegoval tudi za narodne koristi slovenskih prebivalcev. Vzrok te žalostne prikazni pa ne tiči v pomanjkanju narodne zavesti ali v politični mrznji; koroški Slovenci so že dostikrat pokazali, da se svoje narodnosti zavedajo, kar zlasti priča zadnja deželnozborna volitev namesto pokojnega Einspielerja, pri kateri so slo-

venski volilci tako sijajno z Gregorjem Einspielerjem zmagali, da si so nasprotniki napenjali vse žile za svojega kandidata. In pri vsej sili, ki se je slovenskim prebivalcem o raznih časih od raznih strani delala, jim nemško-liberalna stranka vendar ni mogla vzeti dveh poslaniških sedežev v deželnem zboru koroškem.

Da se koroški Slovenci svoje narodnosti zavedajo, priča 92 prošenj za slovenski učni jezik v ljudskih šolah, ki so jih poslali državnemu zboru, kakor tudi 56 zahvalnic, ki so letos došle slovenskim državnim poslancem, ker so se tako pogumno potezali za koristi in potrebe koroških Slovencev. To priča dalje slovenski v Celovci izhajajoči „Mir“, ki se čedalje bolj razširja med koroškimi Slovenci, to potrjuje Mohorjeva družba, ki šteje na Koroškem čez 3000 udov, kakor tudi Ciril in Metodova družba, ki na Koroškem pridobiva čedalje več podružnic.

Pravi vzrok, da koroški Slovenci v državnem zboru nimajo nobenega zastopnika, tiči marveč v dosedanjem volilnem redu, po katerem so slovenski okraji tako umetno razdeljeni v razne volilne skupine, da so v primeri s svojimi nemškimi sovolilci povsod v manjšini. Po temeljnem zakonu vsem narodom zagotovljena ravnopravnost torej zahteva, da se ta neprilichnost postavnim potom prej ko mogoče odpravi in koroškim Slovencem ponudi prilika, si med deveterimi poslanci vsaj enega izbrati po svojem sreju.

To ravno namerava danes izročeni predlog slovenskih poslancev, po katerem število poslancev ostane kakoršno je bilo, in se le volilni okraji malo primerneje in pravičneje vredijo. Ako od celega prebivalstva koroškega odbijemo okroglo 50.000 prebivalcev, ki imajo volilno pravico v mestih in trgih pa v velikem posestvu, ostane 296.134 ljudi bivaajočih po kmečkih občinah. Ti imajo v štirih volilnih okrajih štiri poslance, katerih eden torej pride na 74.000 prebivalcev. Ako si pa ogledamo posamezne okraje, vidimo, da šteje prvi volilni okraj Celovec-Velikovec 99.000 duš, da ima torej 25.000 prebivalcev več, kakor bi jih smel v primeri

LISTEK.

O misijonskih družbah evropskih in posebej avstrijskih.

(Dalje.)

Prav za prav je „Ludovikovo misijonsko društvo“ le oddelek „društva za razširjanje sv. vere“ za Bavarsko. Ravno tako je „društvo sv. Frančiška Ksaverija“ v Kolinu le oddelek imenovanega splošnjega „društva za razširjanje sv. vere“, namenjen porenskim pokrajinam. Tudi nemška Švica ima poseben oddelek. Vsak teh treh oddelkov izdaje posebna misijonska poročila v nemškem jeziku, ki izhajajo v Monakovem, v Kolinu in v Einsiedelnu.

Zraven tega ustanovili so na Bavarskem in sicer v Monakovem „Sijonsko društvo“. Naloga temu društvu je podpirati sijonske hčere („Notre Dame de Sion“) na vzhodu, vzlasti v sv. deželi. Najbolj zavzet za to društvo je znani voditelj romarskih vlakov v sv. deželo, kanonik in beneficijat Herman Geiger.

Velike pomembe za misijonsko delovanje je na Nemškem tudi društvo „božjega groba“ v Ko-

linu. Spomladi leta 1855 sklenili so bili namreč nekateri za čast božjo vneti možje nabirati pripomočkov za revne katoličane na vzhodu in vzlasti v sv. deželi. Sostavili so si posebna pravila, katera je potrdil kolinški nadškof kardinal Janez pl. Geissel 30. junija 1855. Kolinški nadškof je vsakratni pokrovitelj društvu. Društvo marljivo nabira raznih doneskov za misijone na vzhodu ter ž njimi podpira misijonarje in njih zavode. Da bi širilo zanimanje za sv. deželo, izdaje v Kolinu tudi poseben časnik šestkrat na leto, imenovan sv. dežela, („das heilige Land“). V njej so čitati poročila misijonarjev o stanju sv. vere in katoliških misijonov po onih krajih, o verskih spomenikih bibličnih dežel, o starih in novih romanjih v sv. deželo itd. Prav veliko dobrega zgodi se za sv. deželo po tem društvu.

Društvo sv. Bonifacija je ustanovljeno v pomoč nemškim katoličanom, živečim mej protestanti po Nemčiji, Daniji, Švediji in Norvegiji. V Avstriji je poseben oddelek v linški škofiji na Zg. Avstrijskem. Potreb imajo ti misijoni jako veliko, če pomislimo, da so nemške dežele večinoma ločene od rimske jedinosti, in da je po nekaterih krajih katoličanstvo še le v zadnjih letih dobilo ne-

koliko prostosti. Saj je komaj leto dni, ko je nabiral po naših krajih milodarov danski misijonar dr. Adalbert Fenus, ter takrat priobčiti dal tudi po naših časnikih poročila o žalostnem stanju katoličanov po severno-nemških deželah.

O „društvu za razširjanje sv. vere“ in o „dejanju sv. Detinstva“, ki imata v Solnogradu svojo podružnico za Avstrijo, kakor tudi o „društvu sv. Bonifacija“, ki ima svojo podružnico za avstrijske dežele v Lincu, smo potrebno že povedali. Razven teh društev ima pa Avstrija tudi še posebne misijonske družbe, ki podpirajo misijone v deželah, ki so Avstriji posebno pri sreju.

Našteti nam je sedaj misijonska društva v naši Avstriji ter pokazati njih namen in pomen.

Že cesar Leopold I. zasnoval je bil l. 1664 tako imenovano „varstvo božjega groba“. Vedel je namreč, koliko bi pripomoglo za razširjanje katoliške vere, če bi se grob Našega Gospoda ter sv. dežela sploh bolj pogostoma obiskovala. V ta namen pa je bilo najprvo potrebno utrditi tam misijonske postaje. Prav zdatni mili darovi dohajali so misijonu v sv. deželi redoma do leta 1784, ko je cesar Jožef odpravil imenovano „varstvo“, s pretvezo, da ni smeti denarja pošiljati v tuje dežele. Res so od

z drugimi okraji imeti. Drugi volilni okraj Št. Vid-Wolfsberg ima 80.438 prebivalcev, torej le 6000 nad počezno številko. Tretji volilni okraj Beljak-Borovlje jih ima pa le 58.267, in ravno tako ima tudi četrti volilni okraj Špital-Št. Mohor le 58.423 prebivalcev, torej imata oba okroglo po 16.000 prebivalcev manj, kakor bi jih morala imeti.

Danes predloženi načrt ima prvič namen, to neenakost v številu prebivalcev, kolikor se dá, poravnati, drugič pa okraje tako vrediti, da bodo nemški okraji kolikor mogoče, skupaj, slovenski pa skupaj volili. V ta namen predlaga načrt, da se iz celovško-velikovskega okraja izloči sodnijski okraj Trg (Feldkirchen), ki šteje 18.205 čisto nemških prebivalcev, ter pridruži nemškemu volilnemu okraju Špital-Št. Mohor. Celovski volilni okraj bi imel vsled tega odpada 18.205 duš manj in bi štel okroglo 80.000 prebivalcev, torej le kakih 6000 nad počezno številko, Špital-Št. Mohor pa bi pridobil teh 18.000 in bi imel okroglo 76.000 ljudi ter bi počezno številko presežal le za kakih 2000 duš. Ta prememba bi imela poleg tega pa tudi še ta pomen, da bi bil celovski volilni okraj primerneje omejen, kakor sedaj, ko sega čez celo deželo in se razprostira od najbolj južno-vzhodne meje pri Spodnjem Dravbergu in Grintovcu do severnih solnograško-štajerskih gor.

Sedanji volilni okraj Špital-Št. Mohor kaže po novem načrtu pa še neko drugo premembo. Skoro vsi njegovi prebivalci so nemški, samo v Št. Mohoru je poleg 4600 Nemcev tudi 4800 Slovencev. Po novem načrtu naj bi se ta okraj izkročil iz špitalskega okraja in združil z volilnim okrajem beljaškim. Da pa špitalski okraj vsled tega nič ne izgubi, priporoča novi zakon, da se od beljaškega okraja loči nemški sodnijski okraj Paternion in združi z volilnim okrajem špitalskim. Vsled te zamene bi štel špitalski volilni okraj 74.000 prebivalcev, torej ravno toliko, kolikor jih počezna številka zahteva, število prebivalstva v beljaškem volilnem okraju bi se pa za par tisoč duš povečalo in bi štel okroglo 60.000 ljudi.

Rekel sem, da ima novi načrt pa tudi namen, okraje v narodnem oziru primerneje vravnati. Med tem, ko so Slovenci sedaj razdeljeni v tri volilne okraje, bile bi po nasvetovanih premembah narodne razmere te-le: Dva okraja, namreč Št. Vid-Wolfsberg, ki ostane nepremenjen, in Špital bi bila čisto nemška; druga volilna okraja bi imela mešano prebivalstvo, vendar tako razdeljeno, da bi bili v celovško-velikovskem volilnem okraju Slovenci v večini, v beljaško-boroveljskem pa bi bilo število obeh precej enakomerno in bi zmagoval kandidat, o katerem bi se zjedinevali slovenski in nemški konservativni volilci.

Na ta način bo torej koroškim Slovincem omogočeno, vsaj jednega poslanca pošiljati v državni zbor, drugi slovenski poslanci pa bodo oproščeni surovih psov in napadov, ki jih imajo sedaj od političnih nasprotnikov prestajati, ker se potegujejo za koroške Slovence. Kadar bodo koroškega Slovence imeli v svoji sredi, bodo se vzajemno z njim poganjali za koroške sorojake, ne da bi jih mogel še kdo porogljivo popraševati, kdo jih je pooblastil, da

tistega časa dalje nekako skozi 60 let prihajali prav poredkoma od posameznih oseb darovi za varuhe božjega groba v Jeruzalemu.

Previdnost božja pa je hotela, da se je to, kar se je bilo leta 1784 s prestola prepovedalo, zopet s prestola vsaj deloma oživilo. Žaukazalo se je namreč leta 1842, naj se nabira veliki teden ali kak drug čas, kateri naj škofje določijo, po vseh katoliških cerkvah v cesarstvu za misijone v sv. deželi. Leta 1843 osnovalo se je zopet „varstvo“ ter imenovan bil varstvu pokroviteljem vsakokratni nadškof dunajski. Ob enem se je avstrijskim frančiškanom zopet dovolilo, hoditi na misijone v sv. deželo ter božji grob „varovati“. Od tega časa je mej varuhi božjega groba zmirom nekaj avstrijskih frančiškanov. Leta 1863 ustanovila se je po prizadevanji našega ljubljenskega cesarja Franca Josipa I. romarska hiša za avstrijske romarje. In po pismu, katero je pisal o tej priliki dunajski nadškof kardinal Rauscher vsem avstrijskim nadškofom in škofom, se je zanimanje za misijone v sv. deželi močno povzdignilo. Iz doneskov, kateri se sedaj naberejo vsako leto za „varuhe božjega groba“, se porablja jeden del za misijone v sv. deželi, drugi del pa za omejeno avstrijsko romarsko hišo. (Konec prih.)

se vtikajo v koroške zadeve. Danes izročeni načrt je torej velike politične važnosti za koroške Slovence in je zanje takorekoč pričetek boljši prihodnosti, ako v državnem zboru obvelja, v kar Bog pomozi!

Vojaški zakon.

Današnja razprava se je še precej urno vršila ter je do dveh popoldne dospel od 45. do 71., to je, zadnjega paragrafa, ki so vsi obveljali brez premembe. Sicer je še pri III. in IV. členu, ki obsegata prehodne in izvrševalne določbe mnogo vpisanih govornikov, vendar pa bo morda mogoče, celi zakon še danes rešiti. Obširneje o današnji razpravi poročam jutri, ako bo mogoče.

Brazilijska.

△ V zadnjem času zapuša mnogo Avstrijcev svoje domovje ter si iščejo srečo, novo domovino onkraj našega širnega morja v daljni Brazilijski. Dolžnost naša je, da opozorimo svoje rojake na razmere v doslej nam več ali manj tuji deželi.

Vlada in postavodajalni zbor v Brazilijski sta povodom papeževe slavnosti z državno postavo prepovedala suženjstvo. Že dosedanje brazilijske postavice so imele namen, da polagoma odpravijo suženje, vendar je bil črni suženj iz vroče Afrike vedno še navadno blago svojega gospoda, akoravno so postavice krščanskega duha varovale nesrečnega zamorca proti surovosti neusmiljenih posestnikov širnih zemljišč.

Že več let je ponehala kupčija s črnim blagom iz Afrike. Križarske ladije ob vshodnih afriških obalah so lovile kupce s sužnji, in to je tako podražilo nečloveško kupčijo, da se ni več izplačevala. Kupčijske ladije so morale biti le hitri jadniki, da so ubežale pazljivim križarjem. Za posestnike brazilijskih plantaž so bili sužnji predragi, to tembolj, ker so bogatini svojevoljno preminjali ceno kavi in drugim pridelkom. Zato so v novejšem času posestniki zemljišč večinoma rabili le take sužnje, katere so doma sami vzredili. Pa tudi na ta način so bile za posestnike delavske moči predrage; vendar se je sužnjem mnogo olajšalo življenje.

Posestnik, ki je potreboval sužnje, skrbel je za suženjske otroke in njihove matere. Otroci sužnjev dobivali so boljšo hrano in tudi pouk, ker bi bilo posestniku na škodo, ko bi mu pomrli brez dobička. Tudi odrasle sužnje posestnik ni prelagal z delom. Suženj je imel določene ure za delo, svojo nedeljo, svoj praznik; imel je tečno, zadostno hrano, obleko in stanovanje. Še več: po postavi si je smel suženj spravljati gotovino, s katero si je s časom odkupil prostost ali pa omislil stvari, ki presega človeške neobhodne potrebe. Če se je suženj postaral in onemogel ali ponesrečil, ni ga smel gospodar, kakor bi rekel knez Bismarck, vreči na smeti; po postavi mu je moral dajati hrano, obleko, stanovanje do konca življenja. To je tudi lažje storil, ker je onemogli suženj vedno ostal pri svoji družini.

Pri nas v Evropi je krščanstvo že davno sužnjem olajšalo življenje ter prisililo gospodo, da so s časom sužnjem zemljišča in sploh delavske predmete prepuščali v last; to je bila modra in srečna metamorfoza sužnjev v neodvisne državljane. Žal, da je delavec moral ukloniti tilnik drugim trinogem, namreč kapitalistom. In to zasledimo tudi v Brazilijski. Tudi tukaj je kapitalizem pomagal oprostiti zamorski rod trdega suženjstva; tudi v Brazilijski se bo kapitalistično razvila razmera mej gospodom in delalcem; nasledek bo „prosto delo“, „proste pogodbe“. Kapitalist ne skrbi za delavca. Naroči si si ga, kedar ga potrebuje, odpodi ga, ko mu je delo pošlo. Ako se delavcu otrok ponesreči ali zbolí vsled dela, to ni mari gospodarju, z delalcem ga veže le štirinajstdnevna pogodba. Podjetnik se v pogodbah nikoli ne ozira na to, da delalec ni le stroj, marveč tudi zakonski mož, oče, kristijan, človek, ki more oboleti — vse to je izvan pogodbe.

Gotovo bi suženjstvo v Brazilijski ne ponehalo, ko ne bi bili sužnji predragi in bi kapitalisti ne dobivali iz Evrope dovolj delalcev. V Evropi beže delalci, obrtniki in revni oratarji pred denarnimi bogatini, ki jim izsesavajo mozeg in kri; žalibog, da tudi v Brazilijski že več ni bolje. Zato dragi rojaki! vedite, da so le „bele vrane“ taki izselniki, ki si z žuljavimi rokami ustanove v tuji deželi srečo in svoj dom. Res, da si marsikdo tam onkraj morja v pötu obraza prisluzi s trdim delom lepo število ameriških dolarjev, ali življenje je drago, nevarnost velika. Navadno velja tudi tam pregovor:

„Dalje ko greš, dalje ti kažejo“. In koliko je tam nesrečnežev, ki bi se radi vrnili v domovino, ali manjka jim denarja za pot. Ravno te dni se je odpeljalo nad 300 izselnikov iz Trsta. In kaj je naznanil avstrijski konzul naši vladi? „Zapeljani in osleparjeni so v največji sili in revni. Vrnili bi se radi v domovino, toda tukajšnja vlada se nič ne meni za to“. Solze nesrečnih naših rojakov, katere so z obljubami zapeljali brezvestni agentje, naj bodo vsem v svabilo, katere miče ameriško zlato. Verjemite, da je v Ameriki že odveč takih ptičev, ki so se vsedli na bogate zlate rude, a našim ljudem prepuščajo le močvirja in gozde, katere naj si z velikim trudom in v dolgem času obdelajo, kar pa ne gré brez denarja. Tam morda tudi celo leto ne vidi ne cerkve ne duhovnika; in če ga sreča pripelje v cerkev, pa jezika ne zna. Tako je revež sam, mej tujimi ljudmi, ki mu izpred nosa jemljó krvavo zasluženi denar. Torej rodoljubi, v prvi vrsti gg. duhovniki, odsvetujte ljudem, ki večinoma drvé v pogubo. Kakor v Evropi velja tudi v Ameriki nekrščansko géslo: Virtus post nummos.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. decembra.

Notranje dežele.

Vojni minister Bauer se je nasproti mnogim državnim poslancem zasebno izjavil, da se bo erar pri prihodnji oddaji vojaških zalaganj oziral v prvi vrsti na male obrtnike, ne pa, kakor dosedaj običajno, na velike založnike.

Povodom **Riegrove** slavnosti piše ruski list „Novosti“: „Malo mož je toliko časa in s takim uspehom delovalo za svoj narod, kakor dr. Rieger... Sedaj so Čehi gospodje doma ter imajo velik vpliv na državne zadeve. To je v prvi vrsti zasluga Riegrova. Z ozirom na to pa se jako čudimo, da se Mladočehi niso vdeležili slavnosti... Gregr naj nikar ne pozabi, da more sedaj zoper češke sovražnike grometi le z onega stališča, katero je zgradil Rieger po 40letnem trudopolnem delu. Spomin srca, kakor imenujejo Francozje hvaležnost, je pri Mladočehih jako majhen, sploh pa dajejo s svojimi agitacijami zoper Staročeha le skupnemu sovražniku orožje v roke.“

Vnanje države.

Evropski položaj po mnenju odličnih dunajskih in berlinskih listov ni nevaren; to svojo trditev dokazujejo s tem, da se velesile v prvi vrsti pečajo z neevropskimi zadevami, kot: Francija s panamskim prekopom, Anglija s Sudanom in Eminom itd. „Hamburger Corr.“ pa temu nasproti piše: „Temelj avstrijski politiki na vshodu so neposredni dogovori mej Rusijo in Avstrijo in razprave, ki so se mej njima vršila od julija 1876 do januarja 1877; nemško-avstrijska zveza se je sklenila še-le pred tremi leti, in sicer le vsled ruskega pretenja. Vsled neprestanega izzivanja s strani ruskih listov bo končno potekla nit tudi nemški potrpežljivosti ter bo Nemčija zgodovinski resnici na ljubo znane jej in pred rusko-turško vojsko sklenene avstrijsko-ruske pogodbe objavila.“ — Berlinski vladni krogi ne pripisujejo tej ostri pisavi „Hamb. Corr.“ nikakoršnega pomena ter se celo govori, da bo vlada preklicala te izjave, ker je „Hamb. Corr.“ le tako zvan „prostovoljno“ poluurađen list.

O obravnavah mej **Vatikanom** in **Rusijo** se poroča: Rusija je nasvetovala titulature za škofije Vilna, Minsk, Plozk, Podlahija in Lublin ter je Vatikan sedaj odredil kanonične informacije. Še le, ko bodo škofje imenovani, razpravljalo se bo o nadomestilu poljščine v neliturgičnem delu bogočastja. Uvedel pa se ne bo ruski jezik, marveč le takozvano bjelorusko narečje, in sicer ne splošno, marveč po župnijah.

Predvčerajšnje splošnje volitve za veliko skupščino so imele takov uspeh za **srbske** radikale, kakoršen se je moral pričakovati na podlagi prvotnih volitev; radikaleci imajo večino treh četrtink glasov, liberalci nekaj nad sto, naprednjaki okrog 15 poslancev. Akoravno je navidezno vse mirno po deželi, razburjeni so vendar duhovi takó, da se dobro poučeni krogi bojé nevarne krize.

Mej **Rusijo** in **Anglijo** bo vendar navstala resna diplomatska razprtija zaradi Perzije, ako ne bodo prenehali ruski vplivni listi napadati Anglijo in takó razburjati duhov. Slednja se trudi na vso moč, da bi ne žalila Rusije, ter je ukazala svojemu zastopniku v Peterburgu, naj pojasni Giersu angleško stališče v perzijskem vprašanju. Ta pojasnila pa vendar niso pomirila ruskih vladnih krogov, akoravno je Anglija kolikor moč popustljiva v tej zadevi.

Bavarski škofje bodo izdali skupno pastirsko pismo k rimskemu vprašanju. Kakor pravi „Fränk. Volksbl.“, obseza pismo tri poglavja in poleg popisa papeževga položaja tudi ugovor zoper italijanski kazenski zakonik in zatrdilo neomahljive udanosti sv. Stolu. Škofje bodo takoj po Božiču poslali eden odtis tega pisma sv. Očetu, potem pa je bodo objavili.

Francija namerava zgraditi v Tunisu tri železnice, in sicer prvo progo mej pomorskim mestom Susso in znanim mohamedanskim romarskim krajem Kajruanom, drugo mej Tunisom in Susso in tretjo mej pristaniščem Hammamelom do bogate pokrajine Enfidov.

V **angleški** spodnji zbornici se je izjavil državni zakladnik Goschen, da so poročila o Eminu paši jako nedoločena in da je za sedaj še nemogoče končno odločiti se glede Suakima, dokler se natančno ne izve osoda Eminova. — Nemški krogi verujejo, da je Emin vjet, nikakor pa ne glede Stanleya. — Gladstone je na shodu v Limehouse-u (londonsko predmestje) imel minolo soboto govor, v katerem je nasproti Salisburyju naglašal, da vojskine nevarnosti ne navstajajo vsled narodnega gibanja, marveč jih večinoma zakrivijo vlade same. Nevarnosti za mir je dosti, posebno v Srbiji, a tudi te so provzročile spletke drugih držav.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, 11. dec. (Dr. Riegra sedemdesetletnica.) [Dalje.] V ponedeljek, rojstveni dan Riegrov, izročile so se jubilanu mnogobrojne čestitke in voščila vže na vse zgodaj v njegovem stanovanju. Poseben odbor, sestojč iz gospodov: dr. Šolca, dr. Kaizla, dr., Městeckega, dvornega svetnika prof. Rande, župana Topinke iz Karlina, ravnatelja (gledišča) Šubrt, K. Hoffmanna, blagajnika karlinske založne, in dr. Černega, prevzel je nalog, da izroči oslavljenecu prekrasno izgotovljeno addresso in častni narodni dar, nabran med prijatelji in čestitelji dr. Riegra po vsi češki domovini. Ob 9. uri dopoldne podá se torej posebno odposlanstvo (Šolc, Randa, Kaizl in Černý) napominanega odbora v Riegrovo stanovanje, da mu ondi izroči dar in primerno spomenico. Dar obseza lepo svoto 113.000 gld. v srebru. Ko dr. Rieger čuje, iz kacega namena je prišlo odposlanstvo, brani se vzprejeti ponujani mu dar in prosi dr. Černega, naj to darilo shrani, ker bo vže pozneje povedal o tem svojo misel.

Ko mu govornik dé, da mu je bil dar izročen samo s tem namenom, da ga dr. Rieger gotovo vzprejme, pravi Rieger, da vzprejme to darilo in je bode shranil začasno, vendar se nadeja, da ga ne bodo trebali ni on, ni rodbina njegova.

Med dragocenimi in pomenljivimi darili, koje je prejel slavljenec, imenujem prekrasno veliko sliko Washingtona, poslana od bratov Korbel iz San Franciska; dalje so mu poslali kalifornski Čehi dve rochechaisi (ameriške sofe), posebnost pri Američanih, jedno zanj in drugo za soprogo njegovo, hčer Palackega, a tudi zaboj najizbornejših vin kalifornskih poslali so mu Čehi iz San Franciska.

Zopet drug čestitelj Riegrov, ki pa neče biti imenovan, podaril je Riegru veliko sliko Věšinovo „Na přivoze“. Ta slika budila je veliko pozornost na jubilejni razstavi na Dunaji. Slika je mojstersko delo češkega umetnika, velikega obseza in razmere in se odlikuje po tipičnosti oseb in pokrajine. Med spisi, kojimi je bil jubiliant presenečen, navedem tu marljivi studij na podlagi zgodovinskih virov: „Zřizení krajské v Čechách“. (Sostava krajev na Č.), spisal dr. Bohuslav Rieger in ga poklanja: „Svém u drahému otci k sedmdesátým narozeninám“. Spis obseza zgodovinski razvoj krajnega sestavljanja na Češkem od dóbe Přemysla Otakara, ko je bila ta sostava mestu župne, pa do dóbe Marije Terezije.

Takoj po 9. uri dopoldne vrstila se je nepregledna vrsta kočij in ekvipaž k staromeški mestni hiši ali „radnici“. Pešaki so se le težko prerili skozi goste tolpe občinstva zbranega na ulicah in na trgu (naměšti). Ta dan je zgodovinsko imenitna mestna hiša, koja je bila svedok trpljenja in preropenja naroda češkega, videla, kako hvaležen in vdan je narod možu, ki je s sveto gorečnostjo in navdušeno neupoglenostjo neustrašeno vselej in povsod branil in zagovarjal prava tega kraljestva in delal v prosep dežele. Bila je tu slavnost, koje narod in Praga, smelo smem reči, ne pamtita. Iz vseh končin češke domovine prišli so zastopniki ljudski, da se poklonijo narodnemu bojevniku. (Dalje prih.)

Iz Boh. Bistrice, 15. decembra. Dne 9. t. m. praznovala je fara bistriška izvanredno lepo trojno svečanost: stoletnico obstanka fare, petindvajsetletnico ondodnega župnikovanja visokočast. in mnogozasluznega svojega župnika in duh. svetovalca g. Janeza Mesarja in blagoslovljenje dveh novih stranskih altarjev v sedaj skoro popolno dovršeni farni cerkvi. — Slavnost sama pričela se je predvečer s slovesnim zvonjenjem in streljanjem. Bil je

lep večer, jasna noč. Slednja hiša obširne vasi blestela se je v luči in lučicah; po vasi pa se je vil mej godbo spreved družtenikov požarne brambe pod vodstvom svojega vodje g. M. Beveca, za temi družih vrlih Bohinjcev, ki so z mnogoštevilnimi lampijoni razsvetljevali noč v svetel dan. Ginljivo bilo je pač gledati, kako je i najbornejša kočica razpostavila na okno svetila, kar jih je imela, da ne bi vendar zaostala za drugimi premožnejšimi hišami. — Prišedši pred župnijo, postavijo se požarniki in drugi lampijone noseči v krog, pevci čitalnični pa zapojó krepko in ubrano venček milih domačink, za kar se jim gospod župnik prav pristrčno zahvali. — Če omenimo še krasnih raket, ki so ne daleč od todi dvigaje se v zrak tekmovali z beloodetimi vrhovi snežnikov, če omenimo mnogobrojnega umetalngea ognja, dobro izvežbane godbe, priznati moramo, da je oni večer prekosila Bistrica samo sebe, da je storila več, nego se je-li moglo pričakovati gledé na letni čas, v kojem bivamo, in na krajevno odleženost.

Če si stopal drugo jutro po lični vasi, videl si, koliko morejo storiti naši vaščani. Na visocih mlajih vihrale so trobojuice, krasni slavoloki z napisami krasili so ceste — vidno veselje vladalo je povsodi. Gotovo najlepši slavolok bil je pa oni mej cerkvi in župnijskim dvorcem z napisom na jedni strani:

Let dvajset že in pet ste modro nas vodili; da bi nas še in še: Bog Vas ohrani mili! — in na drugi strani:

Srčno svetega Miklavža fara se raduje, ker se nje stoletnica praznuje!

Ob polu devetih jele so dohajati posamezne deputacije čestitat gospodu župniku. — Sirarskih zadrug deputacija darovala je v čestitko svojemu ustanovitelju in pokrovitelju krasno izdelano podobo njego v okviru srebrnega venca, na kojega perescih so vrezana imena sirarskih zadrug.

Poleg tega poklonila mu je tudi vsaka zadruga ovenčan hleb sira, izmej katerih je bil največji in najboljši oni Stare Fužine, ki je nosil i lepo izdelan napis: „V spomin 25letnice preč. gosp. Janezu Mesarju, župniku na Bohinjski Bistrici, svojemu odličnemu podporniku in svetovalcu v duševnem in telesnem blagostanju.“ — Čitalnica ondodna poklonila mu je krasne evangelijske bukve; fantje bistriški prekrasne mašne bukve; županstvo pa krasn srebrn križ — jasni dokazi, kako priljubljen in spoštovan je gospod župnik pri vseh! (Dalje prih.)

Dnevne novice.

(Važen korak slovenskih poslancev.) Slovenski državni poslanci dr. Ferjančič, Klun in Šuklje so včeraj s svojimi tovariši izročili zbornici samostalen predlog o premembi državno-zbornega volilnega reda za Koroško. Ta predlog, ki so ga predložili s pritrditvijo desniških klubov, je posebne važnosti za koroške Slovence, ki so bili po dosedanjem volilnem redu razdeljeni tako nesrečno v volilne okraje, da jim je bilo težko ali celo nemogoče prodreti s kandidatom za državni zbor. Izročeni načrt, ako obvelja, bode gotovo za koroške Slovence pričetek boljše prihodnosti. Gotovo govorimo vsakemu zavednemu rodoljubu iz srca, ako za danes dostavimo: Slava gospodom, ki se ne strašijo klevetnikov, marveč se ravna po gěslu: Rodu pravico! V ostalem opozarjamo čitatelje na današnje poročilo iz državnega zbora na prvem mestu.

(Shod slovenskih pravnikov v Ljubljani) je dne 15. t. m. sklenil, da ustanovi društvo, ki bode središče duševnemu delovanju pravnikov in znano-stnemu popolnjevanju v slovenskem jeziku. V kratkem bodo pravila društvu sestavljena, in ko bo društvo pravno sestavljeno, prevzelo bode tudi izdajo in vredništvo „Slovenskega Pravnika“. Do tega časa bo list še izdajal in vredoval g. dr. Alfonz Mosché, da se ne pretrga začasno izdavanje. List stoji za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

(Konfiskacija.) „Slovenskega Naroda“ sobotna številka je bila konfiskovana zaradi „Nedeljskega pisma“, v katerem je bil govor o sedanjih vojaških razmerah in o sv. misijonu v cerkvi svetega Jakoba.

(Slovensko gledališče.) Z velikim nezaupanjem stopimo v slovensko gledališče, kedar čitamo v domačih listih, da se bo predstavljala igra, prenešana s francoskega odra na slovenski. In naša nezaupnost ni vedno neutemeljena, ker francosko gledališče je postalo — ne šola blagega, plemenitega

življenja — marveč nevere in razkošnosti. Z zadovoljstvom pa smemo konstatovati, da je igra „Marijana“, katero so minolo nedeljo predstavljali v čitalnični dvorani, jedna najboljših, kar smo jih videli na domačem odru. „Marijana“ je v resnici vzor blage zakonske žene, ki mnogo trpi, a vse pretrpi iz ljubezni do svojega moža in deteta. Plemenitost žene je sreča moža, zlobnost njena je pekel na svetu. In taka plemenita oseba je „Marijana“, žena navadnega tesarja, katero je gđč. Zvonarjeva predstavljala naravno, spretno in s pravim razumom. Mož njenega (Bertranda) je prav dobro predstavljaj g. Danilo, nesrečno pa blago vdovo Zofijo je izborno predstavljala gđč. Gostičeva. Tudi gg. Kocelj in Slavko sta dobro pogodila svoji vlogi. G. Perdan je zanikernega postopača Reinyja, ki v človeku vzbuja srd in stud, sicer dobro predstavljaj, vendar bi ga moral kazati na nekaterih mestih še določneje. Ostale osebe so imele kratke vloge.

(Častnim članom) je izvolila čitalnica postojinska v svojem letnem občnem zboru dne 16. t. m. gosp. Josipa Gorupa. — Dne 14. t. m. ga je izvolilo častnim članom akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji.

(Kanončno vmeščen) bil je danes čast. gosp. Martin Malenšek na predmestno faro sv. Petra v Ljubljani.

(Premeščen) je č. g. kapelan Matija Erzar iz Škofje Loke v Ribnico.

(„Zgodovinski Zbornik“) imenuje se nov list, ki je pričel v nedoločenih obrokih izhajati kot priloga „Laib. Dioecesanblatt-u“. V pozivu na naročbo omenja, da si je „Laib. Dioecesanblatt“ že ob svojem ustanovitvi leta 1875 stavil nalogo, v svojih predalih gojiti tudi škofijsko zgodovino. Leta 1880 je imenovani list objavil kroniko trnove fare na Notranjskem, leta 1882 Thalnitscherjev rokopis o stolni cerkvi, leta 1883 in 1884 pa kronike posameznih far. Ker pa je želeti, da bi se domača zgodovina marljiveje in vsestransko gojila, zato bo „Zgodovinski Zbornik“ izključno temu smotru odločen. Glavna svrha pri tem je, z vestnim raziskovanjem zgodovinskih virov položiti temelj škofijski zgodovini. Zbiral bo list še nenatisnene listine ter prinašal znamenite, v redkih knjigah (ali pogrešno) objavljene rokopise. Dragocene zaklade zgodovinske stvarine rešiti pogube in podati zgodovinski vědi, bo naloga tega lista. „Zgodovinski Zbornik“ bode zá-se celotno delo in se more tudi posebej ná-nj naročati. „Dioecesanblatt“ s to prilogo pa stoji 3 goldinarje. Sedaj so izšle ob enem tri številke. Kdor si želi „Zg. Zbornik“ naročiti, naj kmalu naznani knezoškofijski pisarni in priloži znesek 50 kr.

(Odlikovanje.) Presvetli cesar je odlikoval z viteškim križcem Fran-Josipovega reda gosp. K. Varhaneka za zasluge, ki si jih je pridobil za industrijo s sardeljami v Barkovljah pri Trstu, Devinu, Gradu, Izli in Fazanu.

Telegrami.

Dunaj, 17. decembra. Grof Leon Thun je danes zvečer umrl.

Dunaj, 18. decembra. Za Carignona se je odredilo šestdnevno, za princa Hesijskega dvanajstdnevno žalovanje. Cesar je včeraj Benomara k slovesu obiskal ter ostal pri njem eno uro.

Dunaj, 18. decembra. Zbornica poslancev: Taaffe odgovarja na Bareutherjevo interpelacijo o ustanovitvi dveh zavarovalnic zoper nezgode na Češkem, da je organizacijski načrt, s katerim se omejujejo okraji in določujejo sedeži zavodov, že presodil zavarovalni svet. Ta načrt govori le o jedni zavarovalnici za Češko, pri tem pa se je posebno uvaževalo, da sicer število delavcev dovoljuje ustanovitev dveh zavarovalnic, toda nikakor ne kaže deliti Češko po jezikovni meji v dva zavoda, tako da bi bila s tem omogočena jednojezična uprava. (Odobranje na desni.) Ustanovitev dveh takih zavodov bi se tudi tedaj ne mogla izvršiti, ko bi se tu jemale v poštev le jezikovne razmere opravičnih podjetnikov, ne pa tudi one delavcev. Sploh pa bi bili upravni troški večji. Zavarovalni svet se je izjavil, da je organizacijski načrt popolnoma primeren namenu. — Na Kaunitzovo interpelacijo zaradi prepovedane pošne prodaje v Parizu izhajajočega lista „L'Autriche Slave et Roumaine“ pravi ministerski pred-

sednik, da je ta dnevnik večkrat priobčil zoper nemška in avstrijska sodišča hujšajoče članke, ki so bili zaplenjeni. — Konečno odgovarja Taaffe na Verganijevo interpelacijo zaradi razpustitve akademiške zveze „Francia“ v Gradcu, da se je razpustitev ukazala zaradi tega, kakó je društvo olepšalo društveni prostor, in zaradi ponavljajočih se političnih demonstracij. Priziv se je moral odkloniti, ker je društvo mnogokrat prekoračilo svoj delokrog. — Potem se nadaljuje razprava o orožni postavi.

London, 18. decembra. V spodnji zbornici se je izjavil Fergusson, da so trditve Osmana Digma skoraj gotovo le bojna zvižaja ter nikakor ne morejo pretrgati naredeb zaradi rešitve Suakima.

Zahvala.

Svetli knez Hugo Windischgrätz je poslal podpisnemu farnemu uradu 40 goldinarjev za uboge trnske kaplanije, posebno za one v Paličji in v Klenku. Za ta lepi božični dar se dostojno zahvaljuje
Farni urad v Slavini, dne 14. decembra 1888.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
17. 7. u. zjut.	743.1	-6.0	sl. vzh.	jasno	
3. u. pop.	740.8	1.6	sl. svzh.	del. jasno	0.00
9. u. zveč.	740.8	-2.6	sl. szap.	jasno	
Srednja temperatura -2.3° C., za 0.8° pod normalom.					

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

18. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 80 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ 16%	82 „ 60
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 30
Papirna renta, davka prosta	97 „ 65
Akcije avstr.-ogerske banke	876 „
Kreditne akcije	304 „ 60
London	121 „ 80
Srebro	— „
Francoski napoleond.	9 „ 62
Cesaraki cekini	5 „ 77
Nemške marke	59 „ 67 1/2

Na mitnici pri mostu v Črnučah vsprejme se takoj

mitničar,

kateri se more izkazati z dobrimi spričali in je v stanu položiti nekaj varščine (kavcije).

Kdor želi za to službo prositi, naj pošlje svojo prošnjo podpisnemu
do 26. decembra 1888. l.
ali pa naj se o tem času osobno predstavi.

KAMNIK, 17. dan decembra 1888.

Fran Fischer.

(3-1)

Visokočastiti duhovščini

in vsem cerkvenim predstojništvom voščim podpisana prav veselo in srečno

= novo leto =

ter priporočam **svojo bogato zalogo mnogovrstnega blaga** za vsa-koršno

cerkveno obleko

kakor tudi izgotovljene mašne plašče, pluvijale in dalmatike, bandera, baldahine in banderčke pred sv. Rešnjim Telesom.

Blago za cerkveno perilo, pa tudi izgotovljeno cerkveno perilo kakor: albe, korske srajčice, korporale in raznovrstne rutice so čast. naročnikom obilno na razpolago.

Naročila na vezenje izvršujem točno ter preskrbim zameno, popravo in prenovljenje starega cerkvenega orodja.

V zalogi imam tudi svetilnice, križe, svečnike, monštrance itd. Vsa naročila izvršim pošteno, točno in po najnižji ceni.

Ana Hofbauer

v Ljubljani.

(6-2)

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 15, (Medljatova hiša)
priporoča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gl. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gl., žimnate modroce po 20 gl., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe po mogoče nizke ceni.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela. Cenilnik s podobani zastonj in franko.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Ravnokar so izšli

(7-2)

Stritarjevi zbrani spisi,

vkup v šestih zvezkih s podobo pesnikovo v bakrotisku.

Mehko vezano stane vseh šest zvezkov gl. 15.00
v platno vezano „ 18.60
v pol platno vezano „ 20.70
v prekrasni vezbi z zlatim obrezkom „ 22.50

V Ljubljani v 17. dan decembra 1888.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.
Založna knjigotržnica.

Najboljši in najpripravnejši način hranjevanja je gotovo

zavarovanje življenja.

Zavarovanje življenja koristno je vsakemu, neobhodno potrebno pa onim, ki imajo skrbeti za rodbino. Naše življenje odvisno je od tolikernih slučajnosti, da ne smemo nikdar puščati iz oči bodočnosti onih, ki so nam dragi in za katere skrbeti smo obvezani. Najboljši pripomoček za to je zavarovanje življenja, katero je urejeno tako, da daje priliko vsakemu udeleževati se njenih dobrot.

Za neznamen denar more se zavarovati kapital, ki se izplača po smrti preostale rodbini, ali dota, ki se izplača otroku, ke dar doživi, 18., 20. ali 24. leto. Poslednje zavarovanje važno je zato, ker se zavarovana dota izplača tudi tedaj, ko bi oni, ki jo je zavaroval, umrl takoj potem, ko je uplačal prvi obrok, in ker se vsa uplačana premija vrne, ko bi zavarovani otrok umrl pred dogovorjeno starostjo.

More se pa tudi zavarovati kapital, ki se izplača zavarovancu samemu o dogovorjeni starosti (n. pr. v 40., 50. ali 60. letu), ali pa njegovim dedičem, ko bi utegnil umreti prej.

Vse te načine zavarovanja upeljane ima **vzajemna zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Pragi**, katere prednost je še to, da je pri njej vsak člen brez kacega posebnega priplačila deležen vsega čistega dobička, ki je leta 1887 iznašal 10%, v prejšnjih letih pa tudi že po 20%, 25% celo 48%.

Konci leta 1886. bilo je pri banki „SLAVIJA“ za življenje zavarovanih 40.497 osob za 22.835.193 goldinarjev. Vsa pojasnila daje brezplačno

(74)

glavni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani,
v lastnej hiši (Gosposke ulice 12.)

Podobar,
pozlatar.

MATIJA OZBIČ

Umetni
marmorirar.

V KAMNIKU

priporoča se prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v izdelovanje

podob iz lesa, marmor-cementa in peščenca.

Altarje, lece, krstne kamne in obhajilne mize izdelujem podobno pravemu marmeljnu iz najfinejšega angleškega marmor-cementa.

Prenovljenje lesenih podob, lesenih altarjev, lec itd. izvršim na željo marmorirano ali pa najbogateje polihromovano. — Vsa cerkvena dela, spadajoča v mojo stroko, kot: pozlatenje, prenovljenje itd. oskrbim po najnižji ceni in jamčim za trajnost meni izročenih naročil.

Za častna naročila prosi najvdaneje

Matija Ozbič
v Kamniku.

(10-2)